

— Հը՛, անգի՛, գնացիր, մարմար քարին ինչ ասել ի՛ տեսցիր:

— Հա՛ սրգի՛, գնացի, տեսցի՛. համայ չեմ գիտայ խօսքդ կլսի՞, թէ չէ՛:

— Թէ ասել ես, բա՛տ հմի զրկած կըլնի՛. գնա՛ թագաւորի կուշտը, հարցրա՛ տես էն մի ուղածն ինչ ա՛. թէզ արի, ինձ խաբար բէ՛:

Մէրը վեր ա կենում էթում թագաւորի խնամաքարի վրա նստում, թագաւորը էն սհաթը դուս ա գալի:

— Հը՛, մէրայ՛. էլ էկել ես, Տղէդ իմ ուղած մի ձեռք շորն էլ ա զրկէ՛. մնաց մի բան՛. թէ որ ըս էլ կարաց անի՛ հօ պրծած ա՛. աղջիկս ոտով գլխով ողինդ ա՛. — Իմ պալատիցը ընչանք ձեր տունը՝ պտի էնթալուր չորս տտէժ տներ շինի, որ պատերը սաղ բռլիանտներով, մարջաններով, ակներով զարդարած ըլնի, որ փրփրահար գայ՝ մարդի խելք գլխիցը տանի. — աղջիկս ըստիան՝ օթախների միջով գայ ձեր տունը՝ ընդիան գայ ըստէ՛. Հրէս իմ մի ուղածն էլ՝ էս ա՛. գնա՛ ողիդ ասա՛. թէ արեց՝ հօ արեց, թէ չէ՛՝ երկսիդ էլ պտի քեալլայ անեմ:

Մէրը վեր ա կենում գալի տուն՝ Մօթալին ասում թագաւորի ուղածը. Մօթալն ասում ա՛.

— Է՛ս հետ էլ գնա՛ էն մարմար քարի կուշտը, ասա՛ — Մօթալը քեզանից ուղում ա՛, որ թագաւորի պալատիցը ընչանք մեր տները՝ էնթալուր չորս տտէժ տներ շինես, որ պատերը քօմմայ ակների, բռլիանտների, մարջանների ձեռիցը փրփրահար գայ:

Մէրն էթում ա էլի էն մարմար քարին իրեք հետ մատը քրտում՝ ասում. — Մօթալը քեզանից էնթալուր չորս տտէժ տներ ա ուղում, որ թագաւորի պալատիցը ընչանք մեր տները ձգուի՛. քօմմայ օթախների պատերն էլ ակներով, մարգարտներով, զարդարած ըլնի: Ասում ա՛ եդ գալի տուն: Մօթալը հարցրում ա՛.

— Ա՛ղի, հը՛, ի՛նչ էլաւ. գնացիր, մարմար քարին տեսցիր:

— Հա՛ այ սրգի՛, գնացի, ինչ որ թանքահար արէ՛ ասեցի:

— Բա՛ս լաւ. առաւօտը թագաւորի ուղած օթախները հաղիր կըլնի. էս հետ էլ տեսնանք թագաւորը ի՛նչ պտի մհանայ բռնի՛ աղջիկը չտայ:

Ղորթ որ, թագաւորը առաւօտը վեր ա կենում տեսում՝ իրա ուղած չորս տտէժ տները հաղիր ա: — Տնե՛ր, տնե՛ր եմ ա՛.

սուս, որ տենողի խելը էր էթում: Թագաւորը աօեց — էս հեա որ պառաւի աղէն աղջկանս տարաւ:

Վօթալի մէրը վեր ա կենում, թագայ շինած օթախնների միջոյր էթում գուզ թագաւորի ինամաքարի վրա նստում: Թագաւորը էն սՀաթը գուս ա գալի:

— Հը, մէրայ, էկել ե՞ս. բա՞ տղէ՞դ ո՛ւր ա. գէ՞ գնա՞ բէ՞ տե՞նանք, — էս հեա որ աղջիկս նրան հալալ ա. էլ ասելու բան չունեմ:

Մէրը գալիս ա Վօթալին ասում, թէ թագաւորը կանչում ա Վօթալն ա — թօլէթօլ ըլնելօն, թօլէթօլ ըլնելօն, օթախների միջոյր գալիս ա թագաւորի աղաքին կանչում: Թագաւորը Վօթալին որ տենում ա՝ մնում ա զարմացած, թէ էս քնչ թափուր իսան ա, որ ո՞նչ ոտ ունի, ո՞նչ ձեռ, ո՞նչ գագ, Ուզում ա աղջիկը չտայ Վօթալին՝ համայ աղջիկը ինքը իրա բերնայն ա տաւում:

— Ձէ՛, այ հէր, ինչ որիս ա, ինձ դա՛բուլ ա. ես պտի գրան առնեմ. հալբաթ գրա մէջը մի հոռնար կայ:

Թագաւորն էլ ինչ պտի տաէր, որ աղջիկը ինքը դաբուլ էր. Բերեց էրկսին էլ նշան դրեց՝ պսակեց — օխտն օր, օխտը քշեր հարսանիք արեց: Պսակից եդը, Վօթալը թագաւորի աղջկանը վէ կալաւ՝ տարաւ իրանց տունը:

Ատենք, թագաւորի աղջիկն ու Վօթալը իրար հեննայ խօսում ինչ գրից անում՝ համայ թագաւորի աղջիկը չէր իմանում, թէ Վօթալի միջին ինչ թափուր զագ կայ: Մի օր էլ, որ մարդ ու կնիկ մէնակ ին մնացէ տանը՝ Վօթալը խրխու միջիցը գուս էկաւ. — գուս էկաւ, ի՞նչ գուս էկաւ, մի սիրուն, նաշխուն, բոյ ու բուսաթափ տղամարդ, որ չուտէիր, չիմէիր՝ հէնց նրան թամաշ անէիր. ինչ ասեմ, մի խօսքով թագաւորի աղջկանիցը սիրուն:

Թագաւորի աղջիկը էս որ չաեհաւ, էն սՀաթը վագեց փաթթուեց Վօթալի ճոռովը՝ լաց էլաւ:

— Տնաշէն, ասեց, գու որ էս թափուր սիրուն տղամարդ իր, բա խի՞ իր մեզ ըսենց լեղաճաք անում թողում. բա՞ տարի, թէ՞դ, էս սՀաթին էթանք հօրն ու մօրս կուշար՝ մի տենան, նրանք էլ ուրախանան:

— Ձէ՛, այ կնիկ, չէ՛. ես ըսենց եմ ստեղծուէ. Աստօժ հրամայել ա, որ հո՛ւր յաւիտենական ես էս խրխու միջիցը գուս չգամ՝

խալիսին չէր եւամ: Ասենք դժւ, հէրն ու մէրդ ինձ տենաք՝ բան չկայ: Համայ ուրիշ մարդ չպտի տենայ, թէ չէ վերջը փխ կըլնի:

Թագաւորի աղջիկը էն սհաթը գնաց հօրն ու մօրը ասեց իրա տեհածը: Հէրն ու մէրը ուրախացան՝ աշխարով մին էլան. համայ խեղճերը չին խմանում ինչ անեն, որ Մօթալը էլ խրխու մէջը չմննի:

Վերջը միտք արին, որ մի օր թունդիրը վառեն՝ Մօթալին բռնեն գցեն մէջը. բալի խրխին էրուի՝ պրծնի: Ըտենց էլ արին. — թունդիրը լաւ թէժ վառեցին ու Մօթալին բռնեցին գցեցին կրակի մէջը: Խրխին էրուեց, համայ խեղճ Մօթալին չկարացին եդ կրակի միջիցը հանի՝ ինքն էլ խրխու հեննայ էրուեց, մնձրուեց՝ քուլ գառաւ: Շատ գլխներին վայ տուին, համայ էլ ո՞ր՝ բանը բանից անց էր կացէ:

Մի քիչ կացան՝ տեհան էն քի միջիցը մի նաշխուռն, սիրուն աղունիկ գուռ էկաւ, թաւա իրանց երգիի վրա նստեց:

— Թագաւորի աղջիկ, ասեց աղունիկը. դու որ ինձ էս օրը գցեցիր՝ քեզ էլ չի մնայ. — էրկաթէ տրեխներ կհագնես, պողպատէ գաւազան կառնես ձեռք. լալով, լալաշկով կգաս եննուցս ման կգաս: Էնքամ ման կգաս, որ տրեխներդ կը ծակուի, գաւազանիդ կէսը կմաշուի՝ որ նո՞ր ինձ կգանես:

Էս ասեց թէ չէ աղունիկը՝ թաւա գնաց: Խեղճ թագաւորի աղջիկը մնաց եննուցը սառած մտիկ անելօն: Շատ միտք արեց՝ վերջը ասեց հօրն ու մօրը. — պաի էրկաթէ տրեխ հագնեմ, պողպատէ գաւազան առնեմ ձեռս՝ էթամ մարդիս եննուցը, աշխարէ աշխար, երկրէ երկիր ման գամ. էնքամ ման գամ՝ որ գտնեմ: Հէրն ու մէրը աղջկանը զաղաղայ չարին, ասեցին — էթում ես՝ գնա:

Թագաւորի աղջիկն ա. շորերը փոխեց՝ տղամարդի գէյմ մրտաւ, էրկաթէ տրեխներ հագաւ, պողպատէ գաւազան առաւ ձեռը ու ընկաւ ճամփայ: Գնաց, գնաց շատն ու փիչն Աստօծ գիտայ՝ սարէ սար դիպաւ, քօլէ քօլ դիպաւ՝ վերջը մի անմահական բաղչի ռատտ էկաւ: Պատովը աշմիշ էլաւ բաղչէն՝ տեհաւ լաւ լաւ անմահական խնձորների, տանձեր, հաւոքներ ու հաղար մի չէշուտ չէշուտ բար ու նուբարների, որ տենողի խելք էր էթում: Համայ ո՞ր բարին մօտացաւ, որ պոկի ուտի՝ տեհաւ ձէն տուեց. «բաղմանչի» ինձ կերան, հասի: »

Վերջը տեհաւ որ չէ՛, էս բաղն էլ իրան տեղ չի տալի, որ գը-
շերը ընդէ սխար անի՛ դուս էլաւ ընդիան, գնաց: Գնաց, գնաց
շատն ու քիչը Աստօծ գիտայ՝ մի ուրիշ գիւլի բաղի աւստ է-
կաւ: Նի մտաւ մէջը՝ տեհաւ լաւ լաւ ամարաթներ, լաւ լաւ շէնք-
սեր. ասեց — հալբաթ ըստէ մարդ ա կենում. էթամ տեհում:

Ուսուլով ամարաթի գուռը բաց արեց՝ տուն մտաւ. տեհաւ
սուփրէն գցած՝ հազար ու մի տեսակ կերակրներ վրէն դրած.
համայ որ ասես մարդ չի էրեւում: Է՛ս մի օթախը մտաւ, էն մի
օթախը մտաւ՝ տեհաւ իրանաւորդի չկայ: Ինքն էլ զաթի սոված,
նիստից ընկած՝ հէնց էս թափուր կերակրի էր ման գալի: Ասեց
— նստեմ էս կերակրներիցը մի կուշտ կուռ էլա ուտեմ. համայ
խեղճը հէնց որ կերակրի վրէն ձեռ դրեց՝ տեհաւ ամանը շուռ
էկաւ, թափուեց: Մալխասի, ինչ արեց չարեց՝ չկարաց էն կերա-
կրներից բերանը զաղ դնի՝ մնաց էլ եղ սոված:

— Էրեւում ա, ասեց. որ էս կերակրները մի մարդի հմար են
հազրէ. դու արի՛ ես մնեմ էս բուխարին, տափ կենամ. տե-
համ ո՞վ ա գալի էս կերակրներիցը ուտում: Մտաւ բուխարին՝
տափ կացաւ:

Անցկացաւ մի սհաթ, էրկու սհաթ. մըկ էլ տեհաւ էկան իրեք
սիրուն, նաշխուն աղունիկ խրխիքը հանեցին վըրներիցը՝ տեհաւ
իրեք ջահէլ, ջիւլան տղէքք. նստեցին էգ սուփրի վրէն՝ կերան.
մեր Մօթալն էլ սրանց միջին էր. Կերան պրծան՝ ենննայ իրար
կենաց խմեցին: Որ դօրը Մօթալին էկաւ՝ ստաքանը գլինի լցրեց,
ասեց — ըս էլ խմենք էն թագաւորի ու նրա աղջկայ կենացը, որ
ինձ էս օրը գցեցին: Ասեց ու դարակեց ստաքանը: Թագաւորի
աղջիկը բուխարուց էս քօմմայ տենում էր:

Աղջիկը էնքամ կենում ա՛ որ հացները ուտում են պրծնում,
ուզում են էլ եղ իրանց խրխիքը հագնի թռնի՝ էն սհաթը
բուխարու միջիցը դուս ա գալի, Մօթալի ճտովն ընկնում, փա-
թթվում «Քեզ էլ մեղայ, քու Ստեղծողին էլ՝ մեղայ. ինչ էլաւ՝
էլաւ, բան չկայ» ասում ա ու աղբրի պէս արտասունքը աչքե-
րիցը թափում:

Մօթալը կնկանը բաշխում ա ու էրկսով աղունիկ են ընում՝
թռնում — էլ եղ իրանց երկիրը:

(Շարունակելի)

Տ. Նա-սարգէսեան: